

Glöm inte bort arvet från industrin i Göteborg

Debatt

Att industrierna haft en stor betydelse för Göteborgs utveckling och välstånd är uppenbart. Här har praktiskt taget alla industrier som funnits och finns i landet, blomstrat. Men detta verkar numera vara föga uppmärksammat av stadens invånare. Vi tror att en industrihistorisk utställning värd namnet skulle kunna få stor betydelse för både infödda och inflyttade göteborgare, skriver Allan T Nilsson, Ingegerd Särilvik och Börje Johansson.

Det här är en debattartikel. Syftet med texten är att påverka och åsikterna är skribentens egna.

ANNONS

16:16 - 23 dec, 2008

Göteborg är den svenska stad där praktiskt taget alla industrier som funnits och finns i landet har blomstrat (utom gruvindustri och skogsbruk): mekanisk verkstadsindustri, träindustri, kemisk-teknisk industri, textilindustri, livsmedelsindustri (konservindustri, bryggerier, bagerier et cetera).

Verkstadsindustrin började med tillverkning av gjutjärnsföremål som spisar, sängar, utomhusmöbler, kokkärl, maskiner till andra industrier och utvecklades och specialiserades till kullager, fartyg och bilar.

Närområdeskommunikation

I en stad med så omfattande verksamheter är kommunikationer givetvis viktiga. Järnväg har byggts till staden, spårvägar och busslinjer sörjer för närområdeskommunikation, en stor exporthamn har etablerats.

Stadens industrihistoria uppmärksammades redan vid den stora insamlingsverksamhet som kom till stånd inför stadens 300-årsjubileum, som ägde rum 1923.

I dag finns bara rester kvar av äldre tillverkningsindustri: byggnader, ofta ombyggda och utnyttjade av andra verksamheter, foton, arkivmaterial, som förvaras i till exempel landsarkivet, Göteborgs stadsarkiv, Stadsmuseets arkiv, med flera.

Maskiner och produkter från tillverkningen och andra föremål som hör samman med den har samlats in och finns nu på Stadsmuseet, Spårvägmuseet, Bergslagernas järnvägmuseum, hos Varvshistoriska föreningen och i olika företags egna museer, bland annat Volvo.

Samla minnen

En ung ingenjör, Thorsten Althin, fick i uppdrag att samla in minnen av vår industrihistoria och i utställningen 1923 visades de föremål och dokument som var följden av detta. När Thorsten Althin efter utställningen ville få stadens styrande att etablera ett industrimuseum var intresset svalt.

Thorsten Althin lyckades bättre i Stockholm där han fick bygga upp Tekniska museet. Dit fraktades också en avsevärd del av de insamlade föremålen. Resten

magasinerades i Göteborg.

Inte förrän Åke Åberg, den förste chefen för Industrimuseet, på 1950-talet tog sig an samlingen hände något. Han byggde upp en utställning i en av de kvarstående lokalerna från 1923 och lyckades så småningom med bistånd bland annat från Historiska museets chef, Allan T. Nilson, få möjlighet att flytta samlingarna till före detta Apotekarnas vattenfabrik i Gårda och bygga upp nya utställningar. Där presenterades industri, kultur, teknik, samhällets förändringsprocesser och Göteborgs industrihistoria. Museet öppnade 1982.

När Göteborgs museer i början av 1990-talet måste krympa sin verksamhet sammanfördes fem olika museer till Ostindiska huset och bildade Göteborgs Stadsmuseum.

Hit hörde även Industrimuseet. Ostindiska huset är byggt på 1700-talet och det är givet att man vid den tiden inte kunde planera byggnaden för att hysa maskiner och produkter från 1800- och 1900-talen. Därför återstår där bara en liten del av det tidigare Industrimuseets utställningar. Man visar huvudsakligen symbolföremål.

Stor betydelse för Göteborg

Göteborg har existerat i 400 år och av dessa utgör industrialismen hälften av tiden. Redan då staden grundlades planerade Gustav II Adolf och Axel Oxenstierna en stad som skulle bli en blomstrande handels- och sjöfartsstad.

Att industrierna haft en stor betydelse för Göteborgs utveckling och välstånd är uppenbart. Men detta verkar numera vara föga uppmärksammat av stadens invånare. Möjligen kan det bero på att de flesta som bor här är inflyttade, både från andra delar av vårt land och från andra länder.

Men när man kommer som nyinflyttad till en ort, uppryckt från sina rötter, gäller det att skaffa sig nya rötter, att kunna känna sig hemma på den nya platsen. Då är kunskap om den nya hemortens historia värdefull.

Vi tror att en industrihistorisk utställning värd namnet i en lokal mer lämpad för detta än Ostindiska huset skulle kunna få stor betydelse för både infödda och inflyttade göteborgare.

Det gäller ju inte bara för nya göteborgare att skaffa sig nya rötter utan också för de infödda att lära sig om stadens och sin egen historia.

I Västra Götaland finns ett stort intresse för industrihistoria. Många föreningar och mindre museer är aktiva för att förverkliga detta och Västra Götalandsregionen har presenterat en utredning, Förslag till program för långsiktig utvecklingsplan för det maritima och industriella kulturarvet i Västra Götaland.

Industrihistoria.se

Nu har vi med glädje konstaterat att det samarbete som skisseras här är på väg att verkställas. På websidan Industrihistoria.se kan man läsa mer om vilka initiativtagarna är och om vilka olika ideella aktörer som kan vara delaktiga i det arbete som pågår.

Det är vår förhoppning om att Göteborgs stad skall ingå aktivt i detta genom att lyfta

fram sin mångfacetterade industrihistoria.

Allan T Nilsson,

forskare,

fd chef Historiska Muséet Göteborg

Ingegerd Särllvik

fd chef Industrimuséet

Börje Johansson.

chef Repslagarmuséet

Älvängen